

Marko Nurmikolu

Savonlinnan kaupunki

Matti Rautiainen

Ympäristöpäällikkö

Lausuntopyyntö 27.3.2024

Lausuntopyyntö liittyen vesikäymälöiden käytön kieltämiseen vailla tieyhteyttä olevissa saarikiinteistöissä

Savonlinnan kaupunki pyytää Kuntaliiton lausuntoa, että voidaanko tilanteessa, jossa vailla kiinteää tieyhteyttä olevista saarista ei ole mahdollista tosiasiallisesti palvelun tarjonnan puuttuessa tyhjentää umpi- ja saostussäiliölietteitä, kieltää kokonaan vesikäymälöiden käyttäminen ja jos voidaan, niin minkä lainsäädännön perusteella?

Kieltäminen maankäyttö- ja rakennuslain perusteella

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 4.1 §:n mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään. Saarilla olevat jätevesijärjestelmät on rakennettu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Jos järjestelmät toimivat alkuperäisen luvan mukaisesti, niitä ei voida rakennusvalvonnan toimesta myöskään vaatia korjattavaksi tai muutettavaksi ennen kuin kiinteistön omistaja itse ne korjaa tai muuttaa. Vaikka ne tällä hetkellä ovat kaavamääräysten tai kunnan rakennusjärjestyksen vastaisia, tulee rakennusvalvontaviranomaisen puuttua niihin vasta järjestelmiä uusittaessa tai korjattaessa.

Rakennusvalvontaviranomainen ei siis voi maankäyttö- ja rakennuslain perusteella määrätä saarten toimivien, olemassa olevien vesikäymälöiden muuttamista kuivakäymälöiksi ennen kuin kiinteistön omistaja itse päättää jätevesijärjestelmän muuttaa tai muutos tulee tehdä muun lain nojalla.

Kieltäminen jätelain perusteella

Jätelain 28 §:n mukaan jätteen haltijan on järjestettävä jätehuolto. Saostus- ja umpisäiliölietteen kiinteistöittäinen kuljetus tulee järjestää kaikille kiinteistöille, joilla lietettä muodostuu. Jätelain 37 §:n mukaisessa kiinteistön

haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltija sopii saostus- ja umpikaivolietteen kuljetuspalveluista suoraan jätteen kuljettajan kanssa. Kunnan tulee kuitenkin varmistaa, että käytettävissä on tarpeen mukaan kiinteistöittäinen jätteenkuljetus. Kunnan tulee siirtyä jätelain 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen muun muassa, jos kiinteistön kilpailuttama jätteenkuljetus aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen voidaan siirtyä nopeastikin, jos jätteenkuljetuspalvelua ei ole tarjolla tai sen saatavuus on merkittävästi heikentynyt ja tästä voi seurata roskaantumista taikka haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle (JL 37 §).

Ennen siirtymistä kunnan järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteen kiinteistöittäiseen kuljetusjärjestelmään, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi jätelain valvontaviranomaisena jätelain 125 §:n nojalla antaa yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi. Määräys on tarkoitettu erityisesti tapauksiin, joissa hallintopakon käyttöä ei pidetä vielä tarkoituksenmukaisena. Valvontaviranomainen voi esimerkiksi antaa määräyksen siitä, miten toiminnassa tulee menetellä, jotta muutoin kohtuuton tilanne voidaan ehkäistä. Yksittäisen määräyksen antaminen on hallintopakkoa kevyempi toimenpide.

Jätelainkaan perusteella ei voi kattavaa vesikäymälöiden kieltoa saarille antaa. Jätelain 125 § kuitenkin mahdollistaa, jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi, määräyksen antamisen yksittäiselle kiinteistölle esimerkiksi velvoitteen toimittaa tiedot lietteen säännöllisestä tyhjentämisestä valvontaviranomaiselle.

Kieltäminen ympäristönsuojelulain perusteella

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi YSL 175 §:n nojalla kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä taikka määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa. Kieltoa ei voi antaa yleisesti kaikille vesivessan omaaville kiinteistöille saarissa, vaan kielto annetaan yksilöllisen tarkastuksen ja huomautuksen jälkeen. Näyttövastuu siitä, että lainvastainen tila on käsillä, on viranomaisella. Pilaantuminen tai sen riski tulee jokaisessa yksittäistapauksessa pystyä osoittamaan.

Ympäristönsuojelulain 156 §:n mukaan kiinteistön jätevedet on johdettava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Ympäristönsuojelulain 157 §:n mukaan kiinteistön omistajan on huolehdittava siitä, että talousjätevesijärjestelmästä on jätevesistä ympäristöön aiheutuvan kuormituksen arviointia varten selvitys ja järjestelmän käyttö- ja huolto-

ohjeet. Ne on pyydettyä esitettävä valvontaviranomaiselle. Selvityksen on sisällettävä kuvaus kiinteistön jätevesien käsittelyratkaisusta ja arvio ympäristöön aiheutuvasta kuormituksesta ja puhdistusvaatimusten täyttymisestä sekä muut järjestelmää koskevat olennaiset tiedot. Käyttö- ja huolto-ohjeiden on sisällettävä tarvittavat tiedot jätevesijärjestelmän ja jätevesien käsittelyjärjestelmän asianmukaista käyttöä ja kunnossapitoa varten.

Vastuu siitä, että kiinteistön talousjätevesijärjestelmä ei aiheuta lain vastaista pilaantumista ja on käyttökelpoinen, on kiinteistön omistajalla. Kiinteistön omistaja osoittaa tarvittaessa YSL 157 §:n mukaisella selvityksellä ja käyttö- ja huolto-ohjeella, että jätevesijärjestelmä on toimintakuntoinen, huollettu sekä tyhjennetty säännöllisesti.

Ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys voi koskea toimea tai rajoitusta, toiminnan tarkkailua tai tiedottamista taikka valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista. Määräyksen on oltava kohtuullinen ottaen huomioon toiminnan luonne ja ympäristön pilaantumisen merkittävyys. Yksittäistä määräystä voi käyttää myös pilaantumisen vaaraa aiheuttavan talousjätevesijärjestelmän toiminnan tarkkailua ja tiedottamista varten. Määräys voisi sisältää esim. tositteen toimittamisvelvoitteen jätevesilietteen toimituksista asianmukaiseen jätehuoltoon.

Johtopäätös

Mikään näistä kolmesta laista ei mahdollista kokonaan kieltämään olemassa olevien vesikäymälöiden käyttämistä saarilla. Kaavat ja kunnalliset määräykset estävät uusien vesikäymälöiden rakentamisen ja vanhojen jätevesijärjestelmien korjaamisen. Välittömät ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnalliset keinot tulee kuitenkin kohdistaa yksittäisiin kiinteistöihin. Joko pilaantumisen (lietteet pumpataan maastoon) johdosta tai pilaantumisen riskin (umpisäiliöitä ei ole tyhjetty säännöllisesti) johdosta. Jälkimmäisen riskin osoittaa muun muassa se, että kiinteistöillä ei ole osoittaa asiakirjoja säännöllisestä tyhjentämisestä asianmukaiseen jätehuoltoon.

SUOMEN KUNTALIITTO

Marko Nurmikolu
Johtava juristi